

gorán előadja Antosné Simkó Mária, a szegedi városi zeneiskola tanára. 7. Himnusz. Éneklí a Békéscsabai Iparosdálárda. Vezényel: Lukoviczky Endre karnagy.

A gyűlést közebed követte a Csabaszállóban, majd a résztvevők a „Gyermekek a gyermekekért“ c. jótékony célú előadáson jelentek meg.

Téglás Jenő Béla.

Egyetemek és főiskolák a Harmadik Birodalomban.*

A német egyetemek és főiskolák át-szervezése ugyanazon elvek szerint történt, mint a középiskoláké. (I. az I. évf. 3. számban megjelent cikket.) Az intézkedések itt is először a főiskolák eleven tényezőit: a tanárságot és hallgatóságot igyekeztek átfőrmálni, míg szervezeti és tanulmányi reformok inkább még ezután várhatók. Ennek oka bizonyos tekintetben az egyetemek autonómiája is, bár mint látni fogjuk, az állam a legfontosabb kérdésekben már is érvényesítette befolyását. Ismertetésünk menetét a tárgy a következőképen szabja meg: először szólunk az egyetemi felvételtől, majd a főiskolai hallgatóság szervezetéről — azután ismertetjük a főiskolák tanárait és igazgatását érintő intézkedéseket, végül pedig a magyar pedagógus közvéleményt legjobban érdeklő új tanító és tanárképzésről számolunk be. A főiskolák túlszűfoltóságát, az egészségtelen értelmiség túltermelést a nemzeti szocialista kormány is a mi numerus clausus törvényünkhöz hasonló külsőséges erőszakos beavatkozással igyekezett először megszüntetni. Az intézkedés szerint 1934-ben kb. 40.000 érettségiző közül csak kb. 15.000 kaphatta meg a főiskolai érettség (Hochschulreife), helyesebben a főiskolai ta-

nulmányokra szóló jogosultság bizonyítványát. (Ebből 10 % lány). A kiválasztás szempontjai között a szellemi és testi érettség mellett a jellembeli és nemzeti megbízhatóság is szerepel.

Ez az intézkedés azonban sok jogos bírálatot vont maga után s rövid idő múlva feleslegessé is vált. Kifogásolták az egységes megítélési alap hiányát s az így történt igazságtalanságokat. Feleslegessé vált azonban azáltal, hogy a jogosultak egy nagy része nem is élt jogával s a főiskolások számában 1933. óta állandó a csökkenés: (1933 nyári félévben 115.700, az 1933—34. félévben 106.700, 1934. nyári félévben 95.600, 1934/35. téli félévben 89.000 kerek számban a hallgatók létszáma.) Különösen észrevehető, több mint 25 %-os csökkenés mutatkozott a hallgatóknél.

Ezért 1936-ban megszüntették ezt a mechanikus és erőszakos kiválasztást s helyettesítették az új erős középiskolai szelektáló törvénnyel (I. az előbbi cikkben), melyet az érettségi után mint második szűrő a munkaszolgálat követ. A harmadik kiválasztó eljárás a kötelező orvosi vizsgálat a főiskolára lépés előtt. Minden hallgató két vizsgálaton esik át 1. szülővárosában (állandó tartózkodási helyén) összeállí-jak egészségi törzskönyvét (öröklési faktorok, faj- és vértisztaság megállapítása) — 2. a főiskola székhelyén speciális vizsgálat következik, mely eldönti, hogy a hallgató alkalmas-e a választott főiskolai studiumra. Az orvosi vizsgálat előíró törvény irányelvei hangsúlyozzák, hogy a főiskolákon nemcsak tudományos képzés folyik, hanem a nemzeti szocialista állam új, jellemében, testben is erős vezető rétegének a kitenyész-tése, tehát az ilyen szempontból alkalmatlanokat nem szabad a főiskolára engedni. A teljes alkalmatlanság megállapításánál például az örökölt gyógyíthatatlan betegségek mellett kizáró

* Ennek a cikknek a forrása H. Wenke: Die pädagogische Lage in Deutschland c. cikksorozata az Erziehung c. folyóirat IX—X—XI. kötetében.

mi képzőinkben is tanítanak, mégis említsük meg, hogy az új célkitűzéseknek megfelelően helyet kapott a biológia (faj- és örökléstan) és a bő némettség ismeret (Deutschkunde.)

A főiskolák nagy részében fiúk-lányok együtt tanulnak. Kollégiumpénz nincs, helyette alacsony tandíj.

Tanítókból egyébként hiány mutatkozik s ezért egy ideig a főiskolai tanulmányokra jogosultakon kívül az egyszerűen érettségizettek közül is sokat felvettek a tanítóképző főiskolákra.

Ezzel szemben polgári és főként középiskolai tanároknak nagy a bőség s ezt olyanképpen is akarják enyhíteni, hogy az elemi sok középiskolai képesítésű tanárt átvett megfelelő átképző kurzus után.

A középiskolai tanárképzés egyébként is szorosabb kapcsolatba kerül a tanítóképzéssel. 1936-tól kezdve ugyanis mindenki, aki tanár akar lenni, köteles 2 félévet hallgatni a tanítóképző főiskolán. Itt dől el, hogy a jelölt alkalmas-e a nevelői pályára. Az elméleti tárgyak mellett elsősorban a gyakorlatban kell rátermettségét igazolni. A második félévet többhetes tanítás fejezi be a gyakorló elemiben. A főiskola tehát ezen túl kiválasztó szerepet tölt be a tanárképzésben, mert csak azokat engedí a szaktanulmányokhoz, akikben megvan a nevelőtanítói készség és csak annyit, amennyire az államnak szüksége van.

A tanári pályára készülőknek már a főiskolára lépéskor dönteni kell szakjukról. Egy főszak mellett két mellékszaktot kell választaniok a következő csoportok valamelyikéből: 1) német, történelem, földrajz, biológia. 2) angol, francia, latin, görög, német, történelem. 3) Tiszta és alkalmazott matematika, fizika, kémia, biológia, földrajz.

A harmadik szak minden csoportban lehet testnevelés.

A tanárképzés további menetéről, a szak- és pedagógiai vizsgákról még nem jelent meg végleges rendelkezés, de az

országos vizsgálbizottság már készíti az egész birodalomra érvényes vizsgaszabályzatot. Annyi azonban bizonyos, hogy a tudományos és pedagógiai képzettség marad a fődolog, de emellett minden tanárnak képesnek kell lenni a nemzeti szocializmus világnézetét a tanításban és a nevelésben érvényesíteni.
Wenk Endre.

Az olasz nevelésügy a szenátus előtt.

A közelmúltban az olasz szenátus iskolaügyi problémákkal foglalkozott. Kétségtelenül megállapítható, hogy az olasz elemi iskolai oktatás a legjobban megszervezettek közé tartozik Európában. Pedagógusok ajkáról azonban gyakran hangzik el az a panasz, hogy annak a szép munkának, amelyet az elemi iskola kifejt, nincs meg a szerves megfelelője a középiskolában. Ennek a hiánynak pótlása annyira időszerűvé válik, hogy a szenátus is kimerítően foglalkozott vele.

Josa szenátor a különböző fokú mezőgazdasági iskolák problémáját tárgyalta és azt kéri, hogy ezeknek a számát ne növeljék, mert a végzett tanulók nehezen tudnak elhelyezkedni. Leicht szenátor megemlíti, hogy egyes vidékeken nem vetnek elég súlyt az olasz nyelv tanítására, ami pedig a falusi oktatásnak elsőrendű feladata, mivel a dialektális és az irodalmi nyelv között Olaszországban helyenként olyan különbség van, mint pl. az olasz és a francia között.

Pende szenátor azt kívánja, hogy a fasiszta iskola többet törődjék az eddig elhanyagolt családi neveléssel és készítse elő azon *totális embert*, akit az olasz birodalom mint *produktív polgárt* akar az állami élet szerves részévé tenni és hogy ez az új ember érezze a saját magáért és másokért való munka szükségességét. Majd pedig a középiskola szervezetének tárgyalásánál a szenátor a középiskola két lényeges hibájára mutat rá: *nincs tekintettel a biológiára*